

יחזיר את הכסף אצל משמרת יהויריב שקיבלה את האשם, וקונסים את בני משמרת ידעיה בכך שאינם חולקים בקרן וחומש הניתן להם, דברי רבי יהודה,

וחכמים אומרים: יחזיר את האשם אצל משמרת ידעיה שקיבלה את הכסף, וקונסים את משמרת יהויריב על שקיבלה את האשם לפני ששולם הכסף.

והוינן בה: היכי דמי, במה נחלקו רבי יהודה וחכמים?

אילימא דיהיב ליה הגוזל את קרבן האשם למשמרת יהויריב בזמן משמרתו דיהויריב, ואת הכסף נתן למשמרת ידעיה בזמן משמרתו דידעיה, מדוע קנס רבי יהודה את בני ידעיה על שקיבלו את הכסף מהגוזל, הרי עשו כדין דמותר לקבל כסף בזמן משמרתם, ואדרבה בני יהויריב עשו שלא כדין בכך שקיבלו את האשם קודם שהובא הכסף,

ואם כן הוה ליה למימר שזה זכה בשלו וזה זכה בשלו, לפי שכל משמרת קיבלה בזמן משמרתה, אלא שרבנן קנסו את בני יהויריב על שקיבלו אשם קודם שהביא הגוזל את הכסף.

אמר רבא: הכא במאי עסקינן, דיהיב הגוזל את קרבן האשם למשמרת יהויריב בזמן משמרתו דיהויריב, ואת הכסף הביא למשמרת ידעיה בזמן משמרתו דיהויריב ועדיין לא הגיע זמנם של בני ידעיה לעבוד ועשו בכך שלא כדין שנטלו את הכסף שלא בזמן עבודתם,

בעליו, ליפוק לחולין דבוודאי אדעתא דהכי לא אפרשיה בעליו שיהא קדוש למרות שלא יזכה להקריבו, ומדוע אמרינן אשם שמתו בעליו ירעה עד שיארע בו מום וימכר,

ותרצינן, אשם נמי הלכתא גמירי לה, כל שבחטאת מתה באשם רועה.

ושוב פרכינן: אלא מעתה, יבמה, אשה שמת בעלה ללא זרע, ונפלה ליבום לפני אחיו שהוא מוכה שחין, דקיימא לן מוכה שחין כופין אותו לגרש את אשתו ואינו מייבם את אשת אחיו אלא רק חולץ, מדוע צריכה חליצה? תיפוק ממנו אפילו בלא חליצה, משום דבשעה שנישאת לאחיו, בוודאי אדעתא דהכי שאם ימות בעלה תיפול לפני מוכה שחין לא קדשה עצמה לבעלה,

ומתריצינן: התם שנתקדשה מלכתחילה לאדם שאינו מוכה שחין, אנן סהדי שהסכימה להתקדש לו גם על ספק זה שאם ימות תתיבם לאחיו,

קיא-א דאשה מינח ניהא לה בכל דהו,

וכריש לקיש, דאמר ריש לקיש, סתם אשה טוב לה למיתב טן דו, שני גופים, כלומר להיות עם בעל כל דהו, מלמיתב ארמלו מלשבת בדר:

שנינו במשנה: נתן את הכסף ליהויריב וכו':

תנו רבנן: גזל את הגר ובא לתת קרן חומש ואשם, נתן את האשם למשמרת יהויריב שהיא הראשונה, ואת הכסף למשמרת ידעיה שאחריה,

ומכל מקום, זכו הללו בני משמרת יהויריב, **במה שבידם**, האשם הראשון,

ותמהינן, אמרי מה שייך לומר על בני יהויריב שזכו במה שבידם, אותו אשם למאי חזי, והא אשם פסול הוא ואינו ראוי להקרבה ולאכילה⁽³⁶⁾,

אמר רבא: אף על פי שאין בשרו ראוי לאכילה מותר להשתמש בעורו, ובני יהויריב זכו בו,

אבל לדברי חכמים, שמלכתחילה לא זכו בני יהויריב באשם משום שקנסינן לבני יהויריב דיחזור האשם אצל כסף, אין לבני יהויריב אפילו את העור אלא יחזירוהו לבני ידעיה⁽³⁷⁾.

תניא, אמר רבי: לדברי רבי יהודה דקניס את בני ידעיה להחזיר את הכסף לבני יהויריב שקיבלו את האשם, אם קיים האשם ועדיין לא הקריבוהו, יחזירו בני יהויריב את האשם אצל בני ידעיה שקיבלו את הכסף,

רבי יהודה סבר, כיון דלאו משמרתם דבני ידעיה היא, ועשו שלא כדין שקיבלו כסף שלא בזמנם, לידעיה קנסינן ליה, הילכך יחזירו את הכסף אצל משמרת יהויריב שקיבלה את האשם

ורבנן סברי, אמנם בני ידעיה עשו שלא כדין בקבלם את הכסף שלא בזמן עבודתם, אבל גם שלא כדין הוא עבור בני יהויריב, בכך דקבלו את האשם מקמי שהביא הגזלן את הכסף, הילכך לדידהו קנסינן להו, ויחזור האשם אצל משמרת ידעיה שקיבלו את הכסף,

תניא אמר רבי, לדברי רבי יהודה הסובר שאם קיבלו בני ידעיה את הכסף שלא בזמן עבודתם עליהם להחזירו לבני יהויריב שקיבלו את האשם, אם קדמו בני יהויריב והקריבו את האשם לפני שהחזירו להם בני ידעיה את הכסף, ונמצא שקדם האשם לתשלום הגזל, יחזור הגזלן ויביא אשם אחר ויקריבוהו בני משמרת ידעיה⁽³⁵⁾ דאף רבי יהודה מודה שיש לקנוס את בני יהויריב על שהקריבו אשם ללא קבלת הכסף,

36. מבואר שאם נתן לידעיה בזמן משמרת יהויריב לרבי יהודה האשם פסול הוא שלא נתקיימה השבה, ועיין באילת השחר שהסתפק האם מוטל על בני ידעיה דין השבת הגזילה של הגזלן להביא ביום ולא לחצאין או שאין זה מעשה השבה אלא עליהם למסור ליהויריב את מה שקיבלו.

37. כך כתב הראב"ד בשיטה, אבל החזון איש הוסיף שאחר שקנסו חכמים את יהויריב וזכו בני ידעיה בכסף לרבי יהודה נמצא שבזמן הקרבת

35. החזון איש העיר דדווקא אם הקריבו יהויריב את האשם בשעה שכבר נמסר הכסף לידעיה זכו בני ידעיה באשם השני, דקנסינן לבני יהויריב על שהקריבו בלא קבלת הכסף, אבל אם עדיין לא קיבלו ידעיה את הכסף, הרי הכסף והאשם ליהויריב, שלא קנסו לרבי יהודה את בני יהויריב אלא בזמן שכבר היה הכסף ביד ידעיה והיה עליהם להמתין שיחזירו להם את הכסף ואז יקריבו את האשם, אבל אם בני ידעיה לא קיבלו את הכסף והקריבו בני יהויריב אשם אין בכך סיבה לקונסם שאת האשם הבא יקבלו ידעיה, ונשאר הדין שלרבי יהודה יחזור כסף אצל אשם,

ותמהינן: **והא רבי יהודה** סבר שקונסים את בני ידעיה על קבלתם את הכסף של גזל הגר שלא בזמן עבודתם, והדין הוא שיחזירו בני ידעיה את הכסף **אצל** בני יהויריב שקיבלו את האשם **אית ליה**, ואיך יתכן לומר לדברי רבי יהודה שיחזירו את האשם לבני ידעיה,

ומבארין, **הכא במאי עסקינן**, כגון דאחר שקיבלו בני ידעיה את הכסף בזמן משמרת יהויריב, **נפק** — הסתיימה **משמרתו דיהויריב ולא תבעו** את משמרת בני ידעיה לתת את הכסף שקיבלו שלא כדין,

והא קא משמע לן רבי, דבכי האי גוונא מודה רבי יהודה שאין קונסים את בני ידעיה, משום דבוודאי בני משמרת יהויריב **אחולי אחילו גביהו**, ולפיכך לא רק שאין בני ידעיה נותנים את הכסף לבני יהויריב, אלא שאם לא הקריבוהו בני יהויריב ימסרוהו לבני ידעיה להקריבו ולא יוכלו בני יהויריב להמתין עם האשם עד שיגיע זמן משמרתם בפעם הבאה, שכבר זכו בו בני ידעיה⁽³⁸⁾.

תניא אידך, אמר רבי לדברי רבי יהודה הקונס את בני ידעיה **אם קיים אשם אצל בני יהויריב יחזור הכסף אצל בני יהויריב** שקיבלו את האשם,

והוינן בה: **פשיטא**, דחכי אית ליה לרבי

יהודה, יחזור הכסף אצל האשם,

ומבארין: **הכא במאי עסקינן**, כגון דנפיק — הסתיימה **משמרתם דהני** — משמרת בני יהויריב **ודחני** — משמרת בני ידעיה, **ולא תבעו** בני יהויריב את בני ידעיה שיחזירו להם את הכסף כפי הדין, ונמצא שזכו באשם ובכסף בני ידעיה, אבל אף הם לא תבעו את האשם מבני יהויריב, ונמצא שהכסף נשאר אצל בני ידעיה והאשם אצל בני יהויריב,

מהו דתימא שבכי האי גוונא יהא הדין זה זכה בשלו וזה זכה בשלו דבוודאי **אחולי גבי הדדי**, ולכשיגיע שוב זמן משמרתם יהיה האשם של יהויריב והכסף של בני ידעיה,

קא משמע לן, דאמרינן כיון דלאחר שזכו בו בני ידעיה **לא תבעו** את בני יהויריב שימסרו לידיהם את האשם, הדין הוא שבזמן שיגיע שוב זמן משמרתם **להדרו ברישא** — יחזור הדין כפי שהיה בתחילה שבני יהויריב יקריבו את האשם ואף הכסף יחזור אצל אשם. ולרבנן יחזור האשם אצל בני ידעיה.

שנינו במשנה: נתן אשם ליהויריב וכסף לידעיה לא יצא, **שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו לא יצא**.

בני יהויריב בוודאי מחלו להם, משום שעיקר הקנס הוא מפני כבוד משמר יהויריב, שאם לבסוף לא תבעו איגלאי מילתא שמחלו על כבודם, אבל לרבנן שקנסו את בני יהויריב על קבלת האשם קודם הכסף, אפילו אם בני ידעיה לא יתבעו את בני יהויריב לא זכו בני יהויריב באשם.

יהויריב כבר זכו בני ידעיה בכסף והוי ליה הביא גולו קודם לאשמו, ולפי זה הקרבן כשר אלא שאין לבני יהויריב חלק בו דרק אחר שקנסום על הקדמת הקרבן הוכשר הקרבן.

38. המשנה למלך [גזילה ח"יב] כתב דרק בדעת רבי יהודה שהקנס על בני ידעיה היה בכך שקיבלו שלא בזמנם שייך לומר שאם לא תבעו

מנהני מילי?

אמר רבא : דאמר קרא האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו, מדכתיב בסיפא מלבד איל הכיפורים, מכלל שהאמור האשם המושב להשם לכהן בא להורות דאת הכסף יש להביא ברישא ואחריו את האשם.

אמר ההוא מרבנן לרבא: אלא מעתה מה שנאמר בקרבן מוסף של פסח ושעיר חטאת אחד מלבד עולת הבוקר [במדבר כח—כג], הכי נמי נדייק מכלל זה שעולת התמיד נאמרה בסיפא דמוספים קריבים ברישא,

וחא אי אפשר לפרש כן, דתניא, מניין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר, תלמוד לומר וביער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר וערך עליה העולה [ויקרא ו — ה] ואמר רבא, מדלא נאמר וערך עליה עולה אלא וערך עליה העולה, שמעינן דהכי קאמר, וערך עליה את העולה החשובה שהיא עולה ראשונה האמורה לפני שאר העולות, וזו עולת התמיד, אלמא תמיד ברישא,

אמר ליה רבא: אנא דורש בגזל הגר שהקרבן והחומש קודמין לאשם כך, נאמר "האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו עליו", ממה שכתוב על איל האשם אשר יכפר בו בלשון עתיד נפקא ליה, שבשעה שיקריבו תהיה הכפרה, משמע שמדובר בנתן כבר את הקרבן וחומש ורק עדיין לא כיפר עד שיביא את איל האשם, אלמא אשם קרב לבסוף.

שנינו במשנה: נתן לו את הקרבן ולא נתן לו את החומש אין החומש מעכב.

תנו רבנן: מניין שהנהנה מן ההקדש דחייב

לשלם את דמי החפץ שמעל בו, חומש ואשם, אם הביא דמי מעילתו ולא הביא אשמו, או הביא אשמו ולא הביא מעילתו שלא יצא, עד שיביא את האשם ואת הקרבן,

תלמוד לומר: ואת אשר חטא מן הקודש ישלם ואת חמישיתו יוסף עליו ונתן אותו לכהן, והכהן יכפר עליו באיל האשם ונסלח לו, משמע לכשיביא את שניהם יסלח לו.

ומניין שאם הקדים והביא את קרבן אשמו עד שלא הביא מעילתו ואחר כך הביא את המזון שלא יצא,

תלמוד לומר: באיל האשם, משמע איל של האשם שהוא הקרבן שהביא כבר.

יכול בשם שאיל ואשם מעכבים את כפרתו עד שיביא את שניהם, כך חומש מעכב שהרי בסיום הפסוק מבואר שלכשיביא את אשר חטא מן הקודש ואת חמישיתו ואת האשם יסלח לו, משמע שכולם שווים ומעכבים זה את זה,

תלמוד לומר באיל האשם ונסלח לו, ודרשינן, איל ואשם, הוא הקרבן מעכבים את כפרת המועל בהקדש, ואין חומש מעכב את כפרתו.

ומכאן המקור לכך שאין חומש מעכב את כפרת הגוזל מהגר, ילמד דין מועל בהקדש מהדיוט, פרשת גזל הגר, והדיוט ילמד מהקדש, שבשניהם מתקיימת הכפרה על ידי קרבן חומש ואשם

והשתא מפרש לה, הקדש ילמד מהדיוט, מה אשם דהתם האמור בגזל את הגר, דכתיב האשם המושב לה' לכהן פירושו קרבן שהרי

קרנן האשם מפורש בסיום הפסוק, אף אשם דהכא האמור במועל בהקדש, דכתיב באיל האשם, פירושו שיתכפר באיל ובקרן, ושניהם מעכבים את הכפרה.

והדיוט ילמד מהקדש, מה מועל בהקדש אין תשלום החומש מעכב את כפרתו, אף הדיוט, גוזל את הגר נמי אין תשלום חומש מעכב את כפרתו.

הדרן עלך חגוזל עצים